

real functioning of self-government; various horizontal and vertical connections; multiple separation of powers; a certain amount of authority that is the subject of decentralization; the mechanism of transfer of powers from higher authorities to lower authorities; ways of interrelations between the subjects of decentralization and other authorities, public organizations, enterprises, institutions; the responsibility of authorized persons or authorities to the public for making and implementing decisions; transparency and openness of public authorities; the presence of state control over the activities of local governments in the way prescribed by law; the absence of a significant gaps between the subjects and objects of government. It is concluded that decentralization as a counterweight to centralization is an appropriate way in which there is a shift/transfer of power from the center to local governments with the right to make decisions, within its competence, as to a certain range of issues of their own development which is a necessary condition for dynamic and effective development for functioning of the state and ensurance of a balance between national interests and vital needs of the population of regions and their territorial communities.

Keywords: decentralization, powers, local self-government, public authorities, state authorities.

DOI: 10.33766/2524-0323.95.38-48

УДК 341:339.543(ЄС)(091)

Перепьолкін С. М., доктор юридичних наук, доцент, завідувач кафедри міжнародного права Навчально-наукового інституту права та міжнародно-правових відносин Університету митної справи та фінансів (м. Дніпро, Україна)

e-mail: psm-13@ukr.net

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-2914-5898>

МИТНЕ ПРАВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ

Стаття присвячена дослідженню історії становлення митного права Європейського Союзу, з'ясуванню його сучасного стану та визначенню перспектив подальшого розвитку. Історію становлення митного права Європейського Союзу запропоновано вивчати з дати набуття чинності Договору про заснування Європейського економічного співтовариства від 25 березня 1957 р. до сьогодні, розділивши на три етапи. Доведено, що митне право Європейського Союзу продовжує розвиватися й надалі. Серед можливих напрямів його подальшого розвитку виокремлено таке: приведення у відповідність до звичаєвих і договірних норм міжнародного митного права, розробка єдиного переліку правопорушень у митній сфері та єдиної системи санкцій за їх вчинення тощо.

Ключові слова: Європейський Союз, митне законодавство, митне право, митний союз, митні адміністрації, митний тариф, митний кодекс, міжнародні угоди.

Поставка проблеми. Розвиток процесів глобалізації торгівлі та регіональної економічної інтеграції, конвергенція національних митних систем і формування міжнародного митного права, а також потреба об'єднання зусиль представників міжнародного співтовариства для протидії загрозам існування людської цивілізації, зокрема міжнародному тероризму та поширенню COVID-19, протягом другої

половини XX – на початку XXI ст. значною мірою вплинули на вироблення нових підходів до розуміння ролі митних органів та еволюцію митного права як соціального явища. Одним із проявів останньої стала поява поряд із внутрішньодержавним митним правом і міжнародним митним правом ще одного його виду – митного права митних союзів.

У правовій доктрині проблематикою формування митного права митних союзів займаються вчені з різних регіонів світу. Причому, це стосується як науковців із країн, що входять до складу митних союзів, так і третіх держав. Так, за підрахунками М. Овадек та І. Віллемінс, нині у світі функціонує 16 митних союзів, до складу яких входить 118 країн [16, с. 362].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проведений аналіз наукових публікацій у цій сфері засвідчив, що найбільшою уваги науковці приділяють дослідженню різноманітних теоретичних і прикладних аспектів митного права Європейського Союзу (ЄС). Найчастіше вчені характеризують сучасний стан основоположних актів митного права ЄС або останніх внесених до них змін. Водночас положення, присвячені питанням історії становлення митного права ЄС та прогнозуванню можливих варіантів його подальшого розвитку, вкрай рідко зустрічаються в науковій літературі.

Формулювання цілей. З огляду на наведене вище, мета статті полягає в започаткуванні наукової дискусії з приводу вивчення історії становлення митного права ЄС. Досягнення окресленої мети зумовлює необхідність розв'язання таких завдань: проаналізувати основні етапи становлення митного права ЄС; з'ясувати його сучасний стан; визначити перспективи подальшого розвитку митного права ЄС.

Виклад основного матеріалу. У європейській правовій доктрині дослідженню історії становлення митного права ЄС уваги майже не приділяється. Для багатьох учених його історія розпочинається з 1994 р., після набуття чинності прийнятих у 1992 р. Митного кодексу Співтовариства, а також у 1993 р. Регламенту, що встановлював положення для імплементації Митного кодексу Співтовариства [1, с. 274; 24, с. 3].

Проте, на нашу думку, історію митного права ЄС слід розглядати від дати набуття чинності Договору про заснування Європейського економічного співтовариства від 25 березня 1957 р. (Договір про ЗЄЕС або Римський договір), положення якого вимагали від його договірних сторін не лише прийняти єдиний митний тариф для відносин із третіми країнами, а також здійснити гармонізацію їх митних законодавств [23].

Авжеж, створення митного права не входило до безпосередніх цілей Договору про ЗЄЕС. Проте, без створення єдиного для всіх держав – членів ЄС митного права та зближення їх національних митних правопорядків було не можливо створити спільний ринок. Розбудову його було розпочато зі створення митного союзу для промислових товарів. Договірні сторони Римського договору планували збудувати митний союз поступово, протягом дванадцятирічного перехідного періоду, розмежованого на три чотирирічні етапи. Наскільки цей процес виявився плідним, свідчить той факт, що його завершення, замість запланованого на 31 грудня 1969 р., відбулося 1 липня 1968 р., на 18 місяців раніше.

Водночас, як зазначає з цього приводу Т. Лайонс, незважаючи на те, що у 1968 р. почали діяти єдиний митний тариф, узгоджені правила походження й митної оцінки та визначено митну територію, для створення завершеного митного союзу слід було ще багато чого зробити [13, с. 33].

Отже, одним із перших кроків у напрямку створення завершеного митного союзу було визначено подальшу гармонізацію митного права держав – членів ЄЕС. Від самого початку до 1961 р. цей процес відбувався на основі рекомендацій Комісії ЄЕС, які спрямовувалися державам-членам і стосувалися питань зближення законодавчих, розпорядчих та адміністративних положень з митних питань (ст. 27 та 155 Договору про ЗЄЕС). А після 1961 р. – на основі директив Ради або Комісії, що розроблялися відповідно до положень ст. 100 Договору про ЗЄЕС. Однак ця практика виявилася неефективною. Тому Співтовариство поступово перейшло від здійснення гармонізації митного права на основі директив до її здійснення на основі регламентів Ради або Комісії, які безпосередньо діяли на території держав – учасниць митного союзу.

2 серпня 1963 р. у рамках цієї діяльності Комісія ЄЕС представила Раді Меморандум про програму дій у сфері митного законодавства, одним з основних завдань якої було формування та застосування в межах об'єднання єдиного зводу правил у сфері митного законодавства. У 1971 р. Комісія ЄЕС прийняла Програму зі зближення митного права, що кінцевою метою проголошувала консолідацію митного права держав – членів ЄЕС. Зазначені Програмою завдання, наприклад, гармонізацію правових й адміністративних розпоряджень щодо переведення товарів у вільний з погляду митного права обіг тощо, планувалося виконати до кінця 1975 р. Однак ці завдання не було виконано в строк. Через це в другій половині 70 - х рр. XX ст. Комісія ЄЕС, незважаючи на досягнуті результати (наприклад, остаточне скасування з 1 липня 1977 р. усіх мит між державами – членами ЄЕС і збільшення товарообігу більш ніж у 10 разів), змушена була констатувати незадовільний стан остаточного завершення формування митного союзу [15].

Особливо це стосувалося підсумків виконання завдань, передбачених уже іншою багаторічною Програмою здійснення митного союзу, затвердженою в 1979 р. Заходи, передбачені цією Програмою, спрямовувалися на завершення гармонізації митного законодавства і підвищення ступеня його обов'язковості, прийняття у формі регламенту єдиного митного кодексу, правил ГАТТ щодо оцінки товарів у митних цілях, спрощення митних формальностей та пов'язаних з ними митних процедур [14].

Загалом Комісія була стурбована тим, що Співтовариство частіше називали тарифним, а не митним союзом. Через те 1980 рік було визначено кінцевим терміном впровадження найважливіших заходів, спрямованих на перетворення тарифного союзу на справжній митний союз. Зауважимо, що серед передбачених заходів були й такі, впровадження яких не завершено донині, зокрема розробка єдиного переліку правопорушень у митній сфері та єдиної системи санкцій за їх вчинення [15].

У цілому Комісія ЄЕС проголошувала правову єдність, як обов'язкову умову функціонування митного союзу, і спрямовувала свої зусилля на кодифікацію митного права у формі регламентів. Оскільки директиви не могли повною мірою гарантувати уніфікацію законодавства і необхідний правопорядок, тому саме такому підходу, на її думку, слід було віддавати перевагу. До кінця 1981 р. з цією метою Рада прийняла 21 пропозицію Комісії ЄЕС. Проте, у червні 1981 р. Європейська рада висловила занепокоєння станом внутрішньої торгівлі Співтовариства, а Комісії ЄЕС довелося знову констатувати незадовільність досягнутих із 1979 р. результатів. На початку ж 1982 р. Комісія ЄЕС наголосила, що «Через 24 роки після створення Європейського Співтовариства слід визнати, що до повного митного союзу ще далеко» [12].

Однак, з 1983 р. виконання передбачених Програмою здійснення митного союзу 1979 р. цілей суттєво пришвидшилось. Уже 28 березня 1983 р. було прийнято Регламент Ради (ЄЕС) № 918/83, що встановлював систему звільнень від обкладення митом у Співтоваристві [8].

Особливо цей процес активізувався після підписання державами-членами ЄЕС 17 лютого 1986 р. Єдиного європейського акту (ЄЄА). ЄЄА набрав чинності з 1 липня 1987 р. і серед інших завдань чітко визначав трьохетапну програму створення єдиного внутрішнього ринку в строк до 31 грудня 1992 р. [22]. Тому наявність будь-яких митних формальностей на спільних кордонах держав – членів ЄЕС суперечило вже як програмі здійснення митного союзу, так і програмі створення внутрішнього ринку.

Після скасування митних зборів на кордонах між державами-членами ЄЕС єдиною перешкодою на шляху руху товарів залишалась необхідність заповнення митних документів. Цей процес полегшився 1 січня 1988 р., коли було введено Єдиний адміністративний документ, що замінив 150 різноманітних національних формулярів. 1 січня 1993 р., після того як 31 грудня 1992 р. офіційно було завершено програму створення внутрішнього ринку і держави, члени ЄС проголосили про усунення всіх перешкод на внутрішніх кордонах митного союзу, зазначену процедуру було скасовано. Отже, не залишилося жодних перешкод, що змушували робити зупинки на кордонах між державами-членами ЄС під час перевезення вантажів. Це дало можливість остаточно скасувати внутрішні митні кордони на всій території ЄС.

Також з 1 січня 1988 р., після приєднання ЄЕС до Міжнародної конвенції про гармонізовану систему опису і кодування товарів 1983 р., набрав чинності новий Спільний митний тариф ЄЕС [6]. Чинний митний тариф замінив побудований на основі положень Конвенції про номенклатуру для класифікації товарів у митних тарифах 1950 р. Спільний митний тариф ЄЕС 1968 р. [18].

28 лютого 1990 р. Комісія ЄЕС подала на розгляд проект Митного кодексу Співтовариства (МКС), розробка якого розпочалася ще на початку 80-х рр. XX ст. Його прийняття відбулося 12 жовтня 1992 р., як і у випадку зі Спільним митним тарифом, у формі регламенту [7]. Застосування на практиці положень МКС у повному обсязі було розпочато лише з 1 січня 1994 р., після того як стало можливим

застосування Регламенту Комісії ЄС № 2454/93 від 2 липня 1993 р., який установлював положення про виконання Регламенту Ради (ЄС) № 2913/92, що запроваджував Митний кодекс Співтовариства від 12 жовтня 1992 р. [4]. По суті, застосування МКС за відсутності даного регламенту було неможливим.

Зазначимо, що МКС 1992 р. було розроблено шляхом інтеграції митних процедур, які застосовувалися окремо у відповідних державах-членах протягом 80-х рр. XX ст. Кодекс анулював більше ста регламентів і директив, що діяли в галузі митного регулювання з 1968 р. до 1993 р., та був спрямований на досягнення ясності й одноманітності під час тлумачення положень права ЄС щодо торгівлі з третіми сторонами. Для визначення випадків та умов, за яких застосування митного законодавства може бути спрощеним, а також розгляду інших питань, пов'язаних із його застосуванням, заснувався Комітет Митного кодексу.

Прийняття МКС стало значним досягненням консолідації митного права ЄС, яку було започатковано ще Програмою зі зближення митного права 1971 р. Однак з його появою необхідність існування національних митних законодавств держав-членів ЄС залишалася, оскільки МКС закріплював лише базові основи правового регулювання митних відносин. За національним митним правом держав-членів ЄС залишалися регламентація питань організації діяльності митних служб, правове регулювання відносин відповідальності за порушення митного законодавства й окремих митно-процесуальних норм. У деяких статтях МКС були навіть посилення на необхідність застосування положень митного права держав-членів ЄС (ст. 167, 217, 245 тощо) [7].

Положення МКС тривалий час використовувались як основні засади митного регулювання державами-членами ЄС. Однак згодом, з метою подальшого вдосконалення норм митного права ЄС та діяльності митних служб його держав-членів, Європейська комісія розробила проект нового Митного кодексу. Від самого початку роботи над проектом було вирішено, що модернізація чинного кодексу має здійснюватися тільки через його повний перегляд та заміну новим ефективним документом, а не шляхом перегляду його окремих положень. У підсумку затвердження оновленого модернізованого Митного кодексу Співтовариства відбулося 23 квітня 2008 р. Регламентом Європейського Парламенту і Ради № 450/2008, офіційно опублікованого 4 червня 2008 р. [17]. Згідно зі ст. 188 модернізованого Митного кодексу (ММК), набуття чинності закріплених у його статтях положень планувалося у декілька етапів, а саме: з 24 червня 2008 р., 24 червня 2009 р., 1 січня 2011 р. та 24 червня 2013 р.

Як за структурою, так і за змістом він суттєво відрізнявся від МКС 1992 р. Так, зберігши в структурі МСС 9 розділів, кількість статей у них було зменшено з 253 до 188. У змісті останніх значна увага приділялась співпраці між митними адміністраціями та уповноваженими економічними операторами, поданню електронних митних декларацій та обміну електронними даними між митними адміністраціями, при повному дотриманні положень щодо захисту та конфіденційності особистих даних тощо. У зв'язку із набуттям чинності Регламенту Європейського Парламенту і Ради № 450/2008, Комісією ЄС у формі Регламенту від 17 листопада 2008 р. також були затверджені зміни до положень про його імплементацію [3].

Водночас, як зазначають Г.-М. Вольфганг і К. Харден, Модернізований європейський митний кодекс застарів ще задовго до набуття ним чинності [25, с. 3].

Тому 20 лютого 2012 р. Комісія ЄС оголосила про початок роботи над розробкою третьої редакції Митного кодексу Союзу, підсумком якої стало прийняття Європейським Парламентом та Радою ЄС Регламенту № 952/2013 від 9 жовтня 2013 р. про встановлення Митного кодексу Європейського Союзу [21], що набув остаточної чинності з 1 травня 2016 р.

Одночасно з удосконаленням системи принципів та норм митного права, значної уваги в діяльності ЄС надавалось заходам, спрямованим на забезпечення ефективної та результативної роботи національних митних адміністрацій та їх регування на будь-які вимоги, що виникають унаслідок змін митного середовища, як це робила б єдина адміністрація.

Задля досягнення зазначеної мети Європейським Парламентом та Радою ЄС, у формі рішень послідовно ухвалювались програми дій для митниць у Співтоваристві. Так, згідно з Рішенням Ради ЄЕС № 91/341/ЄЕС від 20 червня 1991 р., було прийнято програму дій Співтовариства з питань професійної підготовки митних службовців [5]. Відповідно до Рішення № 210/97/ЄС від 19 грудня 1996 р., затверджено програму дій для митниць у Співтоваристві (Митниця 2000), впровадження якої розраховувалось на період з 1 січня 1996 р. по 31 грудня 2002 р. [9]. На основі Рішення № 253/2003/ЄС від 11 лютого 2003 р., затверджено програму «Митниця 2007», розраховану на період з 2003 по 2007 роки [10]. Відповідно до Рішення Європейського Парламенту та Ради № 624/2007/ЄС від 23 травня 2007 р., – «Програма дій для митниць у Співтоваристві (Митниця 2013)» [11]. Програма дій для митниць у ЄС (Митниця 2020) стала першою програмою, затвердженою Регламентом ЄС (№ 1294/2013 від 11 грудня 2013 р.). Її реалізацію було заплановано на період з 1 січня 2014 р. по 31 грудня 2020 р. [19]. Чинну Митну програму співпраці в галузі митної справи, розраховану на період з 1 січня 2021 р. по 31 грудня 2027 р., затверджено Регламентом Європейського Парламенту та Ради № 2021/444 від 11 березня 2021 р. У порівнянні з іншими Програмами, у її меті вже констатується факт того, що митні органи працюють разом і діють як єдине ціле [20].

Отже, на сучасному етапі функціонування ЄС формування його митного права, як єдиного для всіх держав-членів узгодженого комплексу принципів, норм і стандартів, триває. На практиці нормам митного права ЄС надається пріоритет над нормами митного права його держав-членів [2], що поступово сприяє підвищенню рівня погодженості, а в окремих випадках – і повній уніфікації окремих положень національного митного законодавства. Можна припустити, що згодом розвиток відповідних процесів може призвести до повної заміни митного права держав-членів єдиним митним правом ЄС.

Висновки. Митне право ЄС – «живе», динамічне, соціокультурне явище, яке продовжує розвиватися. Історію його становлення доречно аналізувати, розділивши на декілька етапів. На першому етапі, який тривав з 1 січня 1958 р. до 1 липня 1968 р., держави-засновниці ЄС розпочали процес зближення їх митних правопорядків і прийняли першу редакцію Спільного митного тарифу. Найбільш значними результатами другого етапу стали такі: створення на основі Регламенту Ради

(ЄС) № 918/83 єдиної для держав-членів ЄС системи звільнень від обкладення митом у Співтоваристві; розробка проекту спільного Митного кодексу ЄС; прийняття 1 січня 1988 р. нової редакції Спільного митного тарифу ЄС. З 1 січня 1994 р. – дати застосування на практиці положень Митного кодексу Співтовариства 1992 р. – започатковано третій етап формування митного права ЄС. Протягом цього етапу, який триває до сьогодні, відбулося прийняття модернізованого Митного кодексу Співтовариства 2008 р. та набуття чинності з 1 травня 2016 р. чинного Митного кодексу Союзу. Держави-члени ЄС досягли значного прогресу не лише в напрямку зближення національних митних законодавств, а й активно взаємодіють із питань застосування митного законодавства ЄС, як би це робила єдина адміністрація. Фактично сформовано структуру митного права ЄС, яку станом на кінець 2021 р. утворюють установчі угоди ЄС; а також акти, що приймаються установами ЄС; міжнародні угоди; національне митне право держав-членів ЄС; практика застосування митного законодавства ЄС, зокрема судова практика тощо.

Серед пріоритетних напрямків становлення митного права ЄС найбільш актуальними є: подальше зближення митних правопорядків держав-членів ЄС та повна заміни національного митного права єдиним митним правом ЄС; приведення митного права ЄС у відповідність до звичаєвих і договірних норм міжнародного митного права; впровадження інформаційних митних технологій у практичну діяльність митних адміністрацій держав-членів ЄС; утворення єдиного Європейського митного агентства.

Підсумовуючи наведене вище, зазначимо, що висвітлене в статті дослідження є лише першим кроком у напрямку системного вивчення історії виникнення та становлення митного права ЄС. Подальші наукові дослідження митного права ЄС будуть корисними як для ЄС та його держав-членів, так і для країн, що приєднуються до ЄС, країн-кандидатів, потенційних кандидатів, країн-партнерів Європейської політики сусідства та будь-яких третіх країн.

Використані джерела:

1. Anaboli P. Customs Law Violations and Penalties in Europe/Where Do We Stand After fifty Years of Customs Union? *Global Trade and Customs Journal*. 2018. Vol. 13. Iss. 7/8. P. 274–280.
2. Case 26-62. 1963. NV Algemene Transport- en Expeditie Onderneming van Gend & Loos v. Netherlands Inland Revenue Administration. URL : <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61962CJ0026>. (дата звернення : 23.08.2021).
3. Commission Regulation (EC) № 1192/2008 of 17 November 2008 amending Regulation (EEC) № 2454/93 laying down provisions for the implementation of Council Regulation (EEC) № 2913/92 establishing the Community Customs Code. *Official Journal of the European Union*. 2008. № L 329. P. 1–51.
4. Commission Regulation (EEC) № 2454/93 of 2 July 1993 laying down provisions for the implementation of Council Regulation (EEC) № 2913/92 establishing the Community Customs Code. *Official Journal of the European Communities*. 1993. № L 253. P. 1–766.
5. Council Decision № 91/341/EEC of 20 June 1991 on the adoption of a programme of Community action on the subject of the vocational training of customs officials (Matthaeus programme). *Official Journal of the European Communities*. 1991. № L 187. P. 41–46.

6. Council Regulation (EEC) № 2658/87 of 23 July 1987 on the tariff and statistical nomenclature and on the Common Customs Tariff. *Official Journal of the European Communities*. 1987. № L 256. P. 1–675.

7. Council Regulation (EEC) № 2913/92 of 12 October 1992 establishing the Community Customs Code. *Official Journal of the European Communities*. 1992. № L 302. P. 1–50.

8. Council Regulation (EEC) № 918/83 of 28 March 1983 setting up a Community system of reliefs from customs duty. *Official Journal of the European Communities*. 1983. № L 105. P. 1–37.

9. Decision № 210/97/EC of the European Parliament and of the Council of 19 December 1996 adopting an action programme for customs in the Community (Customs 2000). *Official Journal of the European Communities*. 1997. № L 33. P. 24–31.

10. Decision № 253/2003/EC of the European Parliament and of the Council of 11 February 2003 adopting an action programme for customs in the Community (Customs 2007). *Official Journal of the European Union*. 2003. № L 36. P. 1–6.

11. Decision № 624/2007/EC of the European Parliament and of the Council of 23 May 2007 establishing an action programme for customs in the Community (Customs 2013). *Official Journal of the European Union*. 2008. № L 154. P. 25–31.

12. European Commission Programme for the Attainment of the Customs Union, COM(82) 50 final, 12 February 1982, at paragraph 3, p. 2. URL : [http://aei.pitt.edu/15659/1/COM_\(82\)_50_final.pdf](http://aei.pitt.edu/15659/1/COM_(82)_50_final.pdf). (дата звернення : 23.08.2021).

13. Lyons T. EU Customs Law. Third Edition. Oxford : Oxford University Press, 2018. 680 p.

14. Multiannual programme for the attainment of the customs union. *Official Journal of the European Communities*. 1979. № C 84. P. 2–10.

15. Opinion on the communication of the Commission to the Council and to the European Parliament on the state of the customs union of the European Economic Community. *Official Journal of the European Communities*. 1978. № C 181. P. 31–38.

16. Ovádek, M., Willemyns, I. International Law of Customs Unions: Conceptual Variety, Legal Ambiguity and Diverse Practice. *European Journal of International Law*. 2019. Vol. 30. Iss. 2. P. 361–389.

17. Regulation (EC) № 450/2008 of the European Parliament and of the Council of 23 April 2008 laying down the Community Customs Code (Modernised Customs Code). *Official Journal of the European Union*. 2008. № L 145. P. 1–64.

18. Regulation (EEC) № 950/68 of the Council of 28 June 1968 on the common customs tariff. *Official Journal of the European Communities*. 1968. № L 172. P. 275–276.

19. Regulation (EU) № 1294/2013 Of The European Parliament and of the Council of 11 December 2013 establishing an action programme for customs in the European Union for the period 2014–2020 (Customs 2020) and repealing Decision № 624/2007/EC. *Official Journal of the European Union*. 2013. № L 347. P. 209–220.

20. Regulation (EU) № 2021/444 of the European Parliament and of the Council of 11 March 2021 establishing the Customs programme for cooperation in the field of customs and repealing Regulation (EU) № 1294/2013. *Official Journal of the European Union*. 2021. № L 87. P. 1–16.

21. Regulation (EU) № 952/2013 of the European Parliament and of the Council of 9 October 2013 laying down the Union Customs Code. *Official Journal of the European Union*. 2013. № L 269. P. 1–101.

22. Single European Act. *Official Journal of the European Communities*. 1987. № L 169. P. 1–29.

23. The Treaty of Rome 25 March 1957. URL : https://ec.europa.eu/archives/emu_history/documents/treaties/rometreaty2.pdf.

24. Wolfgang, H.-M., Ovie, T. Emerging issues in European customs law. *World Customs Journal*. Vol 2. № 1. P. 3–16.
25. Wolfgang H.-M., Harden K. The new European customs law. *World Customs Journal*. 2016. Vol 10. № 1. P. 3–16.

References:

1. Anaboli, P. (2018). Customs Law Violations and Penalties in Europe/Where Do We Stand After fifty Years of Customs Union? *Global Trade and Customs Journal*, vol. 13, issue 7/8, 274–280. [in English].
2. Court of Justice of the European Economic Community. (1963). Case 26-62. NV Algemene Transport- en Expeditie Onderneming van Gend & Loos v. Netherlands Inland Revenue Administration. URL : <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61962CJ0026>. [in English].
3. European Union. (2008). Commission Regulation (EC) № 1192/2008 of 17 November 2008 amending Regulation (EEC) № 2454/93 laying down provisions for the implementation of Council Regulation (EEC) № 2913/92 establishing the Community Customs Code. *Official Journal of the European Union*, L 329, 1–51. [in English].
4. European Economic Community (1993) Commission Regulation (EEC) № 2454/93 of 2 July 1993 laying down provisions for the implementation of Council Regulation (EEC) № 2913/92 establishing the Community Customs Code. *Official Journal of the European Communities*, L 253,1–766. [in English].
5. European Economic Community (1991) Council Decision № 91/341/EEC of 20 June 1991 on the adoption of a programme of Community action on the subject of the vocational training of customs officials (Matthaeus programme). *Official Journal of the European Communities*, L 187, 41–46. [in English].
6. European Economic Community (1987) Council Regulation (EEC) № 2658/87 of 23 July 1987 on the tariff and statistical nomenclature and on the Common Customs Tariff. *Official Journal of the European Communities*, L 256, 1–675. [in English].
7. European Economic Community (1992). Council Regulation (EEC) № 2913/92 of 12 October 1992 establishing the Community Customs Code. *Official Journal of the European Communities*, L 302, 1–50. [in English].
8. European Economic Community (1983) Council Regulation (EEC) № 918/83 of 28 March 1983 setting up a Community system of reliefs from customs duty. *Official Journal of the European Communities*, L 105, 1–37. [in English].
9. European Communities (1997) Decision № 210/97/EC of the European Parliament and of the Council of 19 December 1996 adopting an action programme for customs in the Community (Customs 2000). *Official Journal of the European Communities*, L 33, 24–31. [in English].
10. European Union (2003) Decision № 253/2003/EC of the European Parliament and of the Council of 11 February 2003 adopting an action programme for customs in the Community (Customs 2007). *Official Journal of the European Union*, L 36, 1–6. [in English].
11. European Union. (2008). Decision № 624/2007/EC of the European Parliament and of the Council of 23 May 2007 establishing an action programme for customs in the Community (Customs 2013). *Official Journal of the European Union*, L 154, 25–31. [in English].
12. European Economic Community (1982) European Commission Programme for the Attainment of the Customs Union, COM(82) 50 final, 12 February 1982, at paragraph 3, p. 2. URL : [http://aei.pitt.edu/15659/1/COM_\(82\)_50_final.pdf](http://aei.pitt.edu/15659/1/COM_(82)_50_final.pdf). [in English].
13. Lyons, T. (2018) EU Customs Law. Third Edition. Oxford : Oxford University Press. [in English].

14. European Economic Community. (1979). Multiannual programme for the attainment of the customs union. *Official Journal of the European Communities*, C 84, 2–10. [in English].

15. European Economic Community (1978) Opinion on the communication of the Commission to the Council and to the European Parliament on the state of the customs union of the European Economic Community. *Official Journal of the European Communities*, C 181, 31–38. [in English].

16. Ovádek, M., Willemyns, I. (2019) International Law of Customs Unions: Conceptual Variety, Legal Ambiguity and Diverse Practice. *European Journal of International Law*, vol. 30, issue 2, 361–389. [in English].

17. European Union. (2008). Regulation (EC) № 450/2008 of the European Parliament and of the Council of 23 April 2008 laying down the Community Customs Code (Modernised Customs Code). *Official Journal of the European Union*, L 145, 1–64. [in English].

18. European Economic Community (1968) Regulation (EEC) № 950/68 of the Council of 28 June 1968 on the common customs tariff. *Official Journal of the European Communities*, L 172, 275–276. [in English].

19. European Union (2013) Regulation (EU) № 1294/2013 Of The European Parliament and of the Council of 11 December 2013 establishing an action programme for customs in the European Union for the period 2014–2020 (Customs 2020) and repealing Decision № 624/2007/EC. *Official Journal of the European Union*, L 347, 209–220. [in English].

20. European Union (2021) Regulation (EU) № 2021/444 of the European Parliament and of the Council of 11 March 2021 establishing the Customs programme for cooperation in the field of customs and repealing Regulation (EU) № 1294/2013. *Official Journal of the European Union*, L 87, 1–16. [in English].

21. European Union (2013) Regulation (EU) № 952/2013 of the European Parliament and of the Council of 9 October 2013 laying down the Union Customs Code. *Official Journal of the European Union*, L 269, 1–101. [in English].

22. European Economic Community (1987) Single European Act. *Official Journal of the European Communities*, L 169, 1–29. [in English].

23. European Economic Community (1957) The Treaty of Rome 25 March 1957. URL : https://ec.europa.eu/archives/emu_history/documents/treaties/rometreaty2.pdf. [in English].

24. Wolfgang, H.-M., Ovie, T. (2008) Emerging issues in European customs law. *World Customs Journal*, vol. 2, 1, 3–16. [in English].

25. Wolfgang, H.-M., Harden, K. (2016) The new European customs law. *World Customs Journal*, vol. 10, 1, 3–16. [in English].

Стаття надійшла до редколегії 27.08.2021

Перепёлкин С. М., доктор юридических наук, доцент, заведующий кафедрой международного права Учебно-научного института права и международно-правовых отношений Университета таможенного дела и финансов (г. Днепр, Украина)

ТАМОЖЕННОЕ ПРАВО ЕВРОПЕЙСКОГО СОЮЗА: ИСТОРИЯ СТАНОВЛЕНИЯ

Статья посвящена исследованию истории становления таможенного права Европейского Союза, выяснению его современного состояния и определению перспектив дальнейшего развития. Историю становления таможенного права Европейского Союза

предлагается изучать с даты вступления в силу Договора об учреждении Европейского экономического сообщества от 25 марта 1957 г. и до сегодня, разделив на три этапа. Доказано, что таможенное право Европейского Союза продолжает свое дальнейшее развитие. Среди возможных направлений его развития выделены такие: приведение в соответствие обычным и договорным нормам международного таможенного права; разработка единого перечня правонарушений в таможенной сфере и единой системы санкций за их совершение и т.д.

Ключевые слова: Европейский Союз, таможенное законодательство, таможенное право, таможенный союз, таможенные администрации, таможенный тариф, таможенный кодекс, международные соглашения.

Perepolkin S., Doctor of Law, Associate Professor, Head of the Department of International Law Educational and Scientific Institute of Law and International Legal Relations University of Customs and Finance (Dnipro, Ukraine)

CUSTOMS LAW OF THE EUROPEAN UNION: HISTORY OF FORMATION

The European Union customs law is a unique socio-cultural phenomenon that has attracted the attention of scientists from around the world for more than sixty years. However, in the vast majority of scientific works, scientists focus on the characteristics of the current customs law of the European Union and do not analyze the history of its formation. With this in mind, the article is devoted to the study of the history of the formation of customs law of the European Union, determining its current state and identifying prospects for further development. The History of Customs Law of the European Union proposed to be studied from the date of entry into force of the Treaty establishing the European Economic Community of March 25, 1957, dividing it into three stages. The first stage is considered within the period from January 1, 1958 to July 1, 1968. The second stage – from July 1, 1968 to January 1, 1994. The third stage lasts from January 1, 1994 until now. Particular attention has been paid to the analysis of measures related to the approximation of customs law of the Member States of the European Union and the development of the practice of joint management of the customs union, as would be done by a united administration. It was proved that the customs law of the European Union continues to develop. It has been suggested that the subsequent development of the relevant processes may lead to the complete replacement of the customs law of the Member States of the European Union by a united customs law and to the creation of a united European customs agency. Among other possible areas of further development of customs law of the European Union can also be identified: bringing in line with customary and treaty rules of international customs law; development of a single list of offenses in the customs sphere and a single system of sanctions for their commission; establishment of customs information technologies into the practical activities of customs administrations of the Member States of the European Union, etc. Further study of the development of customs law of the European Union is relevant both for the European Union and its Member States and for other states.

Keywords: European Union, customs legislation, customs law, customs union, customs administrations, customs tariff, customs code, international agreements.